

helbrede Kælvningsfeber hos Køer, hvorved han gjorde sig højest fortjent af det danske Landbrug. Det er med Glæde, at Finansudvalget tiltræder denne Bevilling, som denne Mand i høj Grad har fortjent.

Ændringsforslaget Nr. 51, som motiveres i Bilag 36, gaar ud paa at lette Mergeltransporten paa Jernbanen. De hidtil ydede 40,000 Kr. foreslaas forhøjede med 10,000 Kr. Jeg kan med det samme tage det næste Ændringsforslag om at yde 2,000 Kr. yderligere til Lettelse af Transport af Gødningkalk. Der foreslaas saaledes af Ministeren 62,000 Kr. ialt til Lettelse for Mergeltransport og Kalktransport. Af et Mindretal er der stillet et Ændringsforslag om 50,000 Kr. til at lade Interessentskaber, der forsyne deres Medlemmer med Mergel, afhente gratis Mergel til nyopdyrket eller paabegyndt opdyrket Hedejord. Dette Forslag er vel ogsaa tildels foranlediget ved, at Andelsselskabet „Alhedens Mergelforsyning“ i Jylland har søgt Staten om at faa et Banespor til sit Mergelleje, og Forslaget derom findes for øvrigt ogsaa paa Trafikministeriets Budget med 17,000 Kr. for at kunne faa et Spor anlagt ved Kjølens Billetsalgssted. Jeg skal udtale mig lidt om dette Andelsselskab. Andelsselskaber pleje, som de Herrer vide, at interessere mig levende, og det gør dette Selskab ogsaa. Det har, saa vidt mig bekendt ikke med et Ord bedt om det Statstilskud paa 50,000 Kr., som her foreslaas til det fra Mindretallets Side, og det behøver det heller ikke. Det er dannet af lokale Foreninger i 11 Sogne, og det styres af en fælles Bestyrelse med Pastor Østergaard som Formand. Dette Andelsselskab har Forkøbsret paa 10 Tdr. Land Mergel til en Pris af 24,000 Kr., og eventuelt kan det faa Lov til at købe 4 Tdr. til, som da ville koste 20,000 Kr. Nu viser det sig efter en Beretning, som Hedeselskabet har afgivet efter at have undersøgt dette Mergelleje, at Mergelen indeholder fra 30—57 pCt. kulsur Kalk og ligger i en Banke, der er 60 Fod over Jernbanens Niveau. Der behøves nu kun $1\frac{1}{2}$ Kubikfavn Mergel eller ca. 30,000 Pd. til 1 Td. Land, naar Mergelen er af saa god Beskaffenhed som her. Jeg har i sin Tid merglet min Jordlod med 18 pCt.s Kalkmergel, og min Fødegaard blev merglet med kun 11 pCt.s Kalkmergel. Naar her er fra 30—57 pCt. Kalk, saa er det jo ganske fortrinligt, og det er den bedste, mig bekendte Lermergel — selvfølgelig har man Sneglemergel og Muslingemergel, som kan have et endnu højere Procentindhold af Kalk. Naar vi

foretage en lille Beregning over disse 10 Tdr. Land med en Mergeldybde af 30 Fod, faa vi Mergel nok til 100,000 Tdr. Land eller 10 Kvadratmil, og hvis man regner et Læs Mergel til 25 Øre paa selve Stedet, saa ville de 10 Tdr. Land Mergel være 250,000 Kr. værd. Have de altsaa købt dem for 24,000 Kr., have de altsaa gjort en god Forretning og have derfor, forekommer det mig, ogsaa godt Raad til at yde gratis Mergel til ubemidlede Hedeopdyrkere, og det tænker jeg, de ville forsøge paa. Naar Staten lægger Spor hen til Mergellejet og betaler 22,000 Kr. aarligt i Fragtgodtgørelse for Mergel, der kan komme Husmændene til gode, saa er det en overordentlig stor Støtte for et saadant Andelsselskab til Udnyttelse af Mergelen. Det forekommer mig at være den rette Vej, at Folk selv tage en saadan Sag i deres Haand og tage det paa Andelsmaner. Der er ingen bedre Vej i dette Land for den Slags Foretagender mellem Landboere end Andelssystemet. Dersom vi i 1882 i Stedet for at paabegynde det første Andelsmejeri i Landet, af hvilke vi nu have 1076, havde tilraadet at lade Staten overtage Mejerierne og drive dem og havde sagt: Statsdrift skulle vi alligevel ind paa, hvorfor ville I prøve paa noget saadant selv, hvordan vilde det saa vel have set ud med de 160 Mill. Pd. Smør, vort Land nu aarligt udfører fra Andelsmejerier? Det samme kan siges med Hensyn til vore 31 Andelsslakterier, der nu have solgt for 59 Mill. Kr. Man vilde ikke være kommen ret langt frem, hvis man ikke selv havde taget det i sin Haand efter Andelssystemet. Det gælder ogsaa om vor Æg-eksport og vor Foderindkøbsforening, at det har været en Lykke for den danske Landbostand, at den har sluttet sig sammen gennem Andelssystemet og har taget endog den fattigste Husmand med ind i Foreningen, uden at spørge, om han kun havde 1 Gris eller en halv Snes Høns eller 1 Ko. Man har taget alle med fra Hytten til Borgen for derigennem at faa det største Udbytte, vi overhovedet kunde faa, til alle. Det glæder mig at se, at det netop er de praktiske Jyder, der tage fat her, ligesom det var dem, der begyndte paa det første Andelsmejeri, og ligesom det var dem, der begyndte paa det første Andelsslakteri i Horsens, ligesom det ogsaa var Jyderne, der begyndte paa dansk Andelsægeksport i Vejle, og det var vel egentlig ogsaa Jyderne, der begyndte paa den første store Foderstofindkøbsforretning. Det glæder mig derfor, at det